

Nro 36.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Novembernek 1-ső napján 1793.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Múlt alkalmatossággal el nem végezhattük a' Weisenburgi és Lauterburgi Frantzia lineák vitéz seregeink által lett el vétetéseknek historiáját: mostan azért továbbá is kívánnjuk azt folytatni. Ezen szerentsés történetnek, a' mint Grof Wurmser önnön maga is meg vallyá, hertzeg Waldeck F. M. Lájtinánt vetette meg első fundamentomát, a' ki Oct. 12 dik napját követett éjjel minden pontonokat, az az, tábori hiltakat az el-lenségnek sűrű ágyúzása között is a' Rajna vizén Blittersdorfig le szállított, seregeit a' viz partyán le vitte, dologhoz állította, ágyúit ki szegeltet-

tette, és a' *Wurmser* nevet viselő Austriai Sírjai szabad seregből 300 embert hajókon által küldött, a' kik által menván a' meg félemllett Frantziákat, rész szerént le vagdalták, rész szerént pedig széllyel üzték. Ilyenképen tökéletességre vitetvén a' pontonok, Oct. 15-dik napján reggeli három órakor *Waldeck* hertzegnek egész *corpusa* által ment azokon. Az előmenő sereggel égyenesen *Zeltz* felé ment *Gr. Lichtenberg* Gen. Májor. *Ferdinánd* fő hertzeg magyar regemente ütött leg elsőben is a' Frantziákra, és két óráig tartott viaskodása után 3000 embert meg futamtaltott, a' kik 2 ágyúikat a' *Zeltzi* patakba vetvén, önön magok úzás által akariák magokat a' győzedelmeknek kezeik közzül ki menteni, 's azouban még nagyobb szerentséllenség érte őket, mivel 300 embernél több fült a' vízbe. Leg ottan a' Székely huzárok is által mentenek a' *Zeltz* patakján, és azok közzül, a' kik a' víztől meg menekedhettek, sokat le vagdaltak, 70 pedig el fogtanak. *Ferdinánd* fő hertzeg gyalog regemente is nyakig való vízben ment által, el foglalta *Zeltz* városát, mellyet a' belé lövetett gránaátok eggynehány helyen meg gyújtottanak.

Fülébe menván *Waldeck* hertzegnek, hogy az ellenség a' háta megott lévő erdőben legyen, két batalion *Ferdinánd* regementibeli magyar gyalogsággal, 's három escadron Székely huzárokkal küldötte *Gróf Lichtenberget* a' *Minchanseni* tetökre, a' ki gyalogságának felét az erdőben hagyta, a' más felét pedig a' nevezett tetökre vitte. Mivel pedig eggynehány ezer Frantziák mentenek ellene, és keményen ágyúztanak reája, e' mellett az éjjel is bé következett, a' gyalogságnak töltése meg nedvesedett, az *Zeltz* vizére vettetett pontok is tökéletességre nem mehettek; de leg kiváltképpen, mivel leg kissebb hirt sem hallottak a' harmadik colonnéról: víz-sza tért ez az elő menő sereg *Zeltz* felé, 's ottan töltötte el a' bé következett éjtzakát.

A' *Lauterburgi* és *Weisenburgi* lineákból és sántzokból ki üzetett ellenség, a' bé következett éjjelnek védelmezése alatt *Hagenau* felé futott, minekutánna 18 ágyút, mintegy 1000 puskát, sok sántz ásó elzkozt, 62 ágyú vonó 's más több lovakat, 7 zászlót, és 500 foglyoknál többet, kik között sok felsőbb és alsóbb rangú tisztek is vóltanak, ennekfelette sok tábori sátozt és bútozt kéntelenitetett vólna hátra hagyni. — Az *első* colonné 73 *Frantziát* fogott el, 2 ágyút, 1 puszka poros szekeret, és eggynehány ágyúkat nyert el; a' *második* colonnénak 130 ember, 5 ágyú, 5 puszka poros szeker lovakkal éggyütt, 2 zászló, 87 fegyver, és számos sántz ásó elzkoz esett kezébe; a' *harmadik* colonné 48 embert; a' *hetedik* colonné 3 ágyút fogott el. Tsupán a' *második* colonné 2000 embert vágott le, ide nem számálván azokat, a' kiket a' többi colonnék meg öltének. Eggy szóval, nem nagyittyuk az ellenség hólyainak számát, hogyha 8000 tesszük a' meg holt és meg sebessitetett *Frantziákat*.

Részükről, a' *negyedik* colonnénál, a' múlt alkalmatossággal jelenteteken kívül, *Olivior Wallis* regementéből *Crull* kapitány, és Báró *Neffszer* zászlótartó; *Gr. Gyulai* regementéből *Gr. Lázár* fő hadnagy sebessitetek meg; *Gr. Erdödi* hufzár regementéből *Balogday* fő hadnagy el esett, *Gr. Draskovits* all hadnagy, és a' Császár nevét viselő dragonyosok közül *Managetta* all hadnagy sebet kaptanak. Ennekfelette mintegy 12 ember holt meg. és 40 esett sebbe.

Az *első* colonnénál, a' *Székely* hufzárók közül *Teleki* fő hadnagy; *Berdinánd* fő hertzeg gyalog regementéből *Raksányi* fő hadnagy, *Schirsütz* all hadnagy, *Kindér* zászló-tartó, és a' *Strázsa* mestertől fogva alá felé 84 ember, és 6 ló veszett el, 168, és 30 ló sebessitetek meg.

A' *második* colonnéból 29 ember esett el, ezek közt Báró *Entzenberg* kapitány is a' *Szerviai* szabad seregből, 223 sebessitetett meg.

Az ötödik colonnétól 18 ember holt meg, 79 esett sebbe.

A' hatodik colonnéból 70 ember vesztette el életét, 's 98 kapott testén bélyeget.

A' hetedik colloanénál 180 ember holt meg, és esett sebbe.

Mindenek felett a' *Brunsvigiai* hertzegek tulajdoníttya Gr. *Wurmser* ezen súlyos munkának remenység felett szerentsés ki menetelét. A' Cs. K. Generálok közt mindenek felett leg inkább cítséri Gen. Májor *Mészáros*, *Hóczét*, *Waldeck* hertzeget, Gr. *Lichtenberget*, és *Neut*, ezeken kívül *Condé*, *Bourbon*, és *Englién* hertzegeket. Ennekfelette az első colonnétól *Róth* pontoniros fő Strázsamestert; *Jámetz* hadnagyot *Ferdinánd* fő hertzeg regeménéből. Gr. *Lichtenberget* *Károiy* fő hertzeg regementéből; *Otskay* Obestert, és *Otskay* fő Strázsamester *Ferdinánd* fő hertzeg regementéből; *B. Knezevich* Oberstlájtnántot, *Mihannovich* kapitányt, és *Milutinovich* fő hadnagyot *Wurmser* Austriai Stiriai szabad seregéből; *Nimitsch*, és *Nicolitsch* hadnagyokat a' *Wurmser* Austriai szabad hufzárjai közzül; *Bora* Oberstlájtnántot, *Burghárd*, és Gr. *Teleky* kapitányokat, nem külömben *Teleky* fő hadnagyot a' *Szekey* hufzárak közzül.

A' második colonnétól Gr. *Gyulay* Oberstlájtnántot, és *Czaskál* hadnagyot a' *Gyulai* szabad seregből; *Ürményi* fő Strázsamestert, *B. Lützer* fő hadnagyot, és *Nagy* hadnagyot, *Leopold* fő hertzeg regementéből; Oberstlájtnánt hertzeg *Solmst* a' *Hassiai* hufzárak közzül; *Borsos* Oberstlájtnántot, és Gr. *Spindler* kapitányt, *Waldeck* dragonyosai közzül; *Rosemini* Obestert, *Johnson* fő Strázsamestert, Gr. *Korsinski* hadnagyot, *Küher* kapitányt, *Giésen* fő hadnagyot, *Marchió* *Lotta* all hadnagyot, *Fessel*, és *Siegel* zázliotartókat, nem külömben *Lubowski* és *Hoffman* kapitányokat a' Császár nevét viselő gyalog regementéből; *Krajewich* fő hadnagyot a' *Szerviai* szabad sereg

ből; *Czerwenka* kapitányt, és *Cantori* hadnagyot az ártillériától, *B. Falkenhause*n fő hadnagyot a' Császár nevét viselő dragonyos regimentből.

A' harmadik colonnétól *Molay* fő Strázsamestert, *Lippa* kapitányt, és *Malovátz* all hadnagyot *Lasci* regimentéből; *Bogovitz* fő Strázsamestert, *Morbert* és *Varga* kapitányokat, és *Beze* hadnagyot a' *Wurmser* Austriai Stíriai szabad huzárok közzül; *Simich* kapitányt a' Szerviai szabad seregből; *Raglovich* fő Strázsamestert, *Schmid* fő hadnagyot, és *Reichlin*'s *Zéch* zárlóartókat *Fürstenberg* regimentéből; *Macdermoth* kapitányt a' Generál quartiermeister staabtól; *Feuchtersleben* hadnagyot a' bombardirosoktól; *Frey* fő Strázsamestert *Wurmser* Generál adjutánsát; és *Véga* fő Strázsamestert az ártillériától.

A' negyedik colonnétól *Lentz* Hasszus Obestert; *Hobeim* fő Strázsamestert, *Geyer*, *Gr. Sinsendorf*, *Bertolini*, *Pistoletti*, *Rein*, *Schüh*, és *Wodniánszki* kapitányokat, *Bion*, *Weweld*, *Gróf Koziobrowski* fő hadnagyokat, és *Somarhuga* zárlóartót *Pellegrini* regimentéből; *B. Laudon* Obestert, *Anrswald* fő Strázsamestert *Oñever Wallis* regimentéből; *Kempe* Obestert, és *Weidenthal* fő Strázsamestert *Gr. Gyulai magyar* regimentéből; *Bauer* Obestert, *Gróf Klénau* Oberstlajtnántot, *Gr. Nostitz* fő Strázsamestert, *Gotthárd* fő hadnagyot a' Császár dragonyos regimentéből; *Szentkereszti* Oberstlajtnántot, *Bujáts* kapitányt, *Rákovszki*, *Blaskovits*, *Intzedy*, *Barkó*, *Fulda*, *Arbandez*, és *Gr. Sermási* kapitányokat, *Kenessei*, *Böldizsár*, *Ötvös*, *Csifzár*, *Rausch*, *Rakovszki*, *Borbély*, *Revitzki*; *Egerman* fő hadnagyokat *Bravirih*, *Sobech* all hadnagyokat, a' *Sándor Leopold* fő hertzeg huzár regimentől; *Platsch* Obristlajtnántot, *Zaráthe*, *Biró*, *Draskovits*, és *Fetter* all hadnagyokat *Erdödi* huzárjaitól; *Sedsujats*, *Radobiszka*, *Obuchina* kapitányokat, és *Raskovits* fő hadnagyot az első *Gramonth*, *Mihánovits* kapitányokat, és *Blaksvich* adjutánsát a' harmadik

Schiavóniai regementől; *Ran* fő hadnagyot Gyulai Sámuel regementől s. a. t.

Az ötödik colonnétól: hertzeg *Fürstenberg* Gen. Májor, és a' Lotharingiai hertzeget; *Skall* Oberstlajtnántot a' Generál Staabtól; *Soldocasa* a' Latterman regementéből; *Katarint*, és *Abbeckt* a' Tertzy regementből; *Berthódi* alt. hadnagyot a' Sándor Leopold regementéből; és *Rejternek* fő hadnagyot az Ingenieur corpustól.

Az hatodik colonnétól: *Habeln* kapitány és *Wéber* fő hadnagy az ártillieriától; *Wratislaw* kapitány, és *Borszei* hadnagy *Mach* vasas regementéből; *Germany* fő Strázsamester Preysz reg. ből; *Stojanovich* Obertlajtnánt, *Péchi* fő Strázsamester *Knezevich* kapitány, és *Simatig*'s *Keszler* fő hadnagyok az Erdélyi bataillionoktól; végtére *Fisky* fő hadnagy a' kemény lövöktől. — A' hetedik colonnétól: *Marchio Bergeres* Obester Mirabó seregétől; *Monson* és *de St. Paul* Generálok és *Radál* Obester a' Condé ártillieriájától. — Ezeken kívül a' Cs. K. seregeknél szolgáló *Franzia* Generál Báró *Klingling*, *Rupp* kapitány a' Generál Staabtól, Gr. *Wurmser* adjutánsa *Ettinghausen* *Wurmser* hufzárjaitól; Gr. *Gallenberg* Károly fő hertzeg regementéből; úgy nem külömben *Májer* fő hadnagy *Pellegrini* regementéből, a' kik szüntelen Gr. *Wurmser* körül forgalódtanak, igen hiven és serényen viselték magokat.

Továbbá azt írja Octob. 19-dik napján Gróf *Wurmser Hagenau* fő quártélyából, hogy az előtt való nap *Waldeck* hertzeg *Drusenheimot* el foglalta, seregének bal szárnyát *Offendorf*, jobb szárnyát pedig *Herlenheim* mellé helyhezette, előtte fekszik *Wenbach*, külső őr állói pedig *Gamsheim* és *Vetterhofen* között állanak. Az ellenség közül 12000 *Waissenau* és *Killstedt* közt, 40000 pedig Generál *Wurmser* ármadáival által ellenbe táborozik.

Mészáros Gen. Májor, a' ki sok történeleken mutatott hivsége, serénysége, vigyázósága,

ökossága, és vitézsége által rendkívül való bizodalmat szerzett Gróf *Wurmser* lovas Generálban, Oct. 18 ik napján 20000 Frantziát háromszor kevesebb sereggel meg támadt, meg vert, szélllyel üzött, 's nagy kárt tett benne, mellyről nem sokára bővebb tudósítást fogunk tenni.

Koburg hertzeg *Bavayi* fő quartélyából azt írja Oct. 16 dik napján, hogy *Benyovszki* F. M. Lájtinánt 6000 gyalog és 200 lovas Frantziáságot, a' kik a' *Beaumonti* külső ör álló seregekre akartanak ütni, nemtsak vissza üzte, hanem egyszerűsmind két ágyúitól meg is fosztotta. Octob. 16 dik napján újjobban elő állottak a' Frantziák, hogy fel tett szélllyokat véghez vihessék, hanem *Splényi* Gábor regementéből két divisiót ellenek küldvén *Rákovszki* kapitánynak vezérlése alatt, ismét vissza üzettek, és 7 ágyú, 2 haubitza, 11 munitziós szekér, 6 gránátos szekér, egy puska-poros szekér, egy zászló s. a. t. nyerettek el tölök, és 35 ember fogatott el közzülök. Nagy segítségére vólt *Rákovszki* kapitánynak, ezen győzedelemnek szerzésében *Latour* könnyű Izerü lovasainak egygy escadronja, a' kik a' *Splényi* gyalogjaival egyetembe 500 Frantziákat vagdtaltak le, és ejtettek sebbe.

Octob. 14-dik napján a' *Mormál* erdő, és *Beaumont* közt táborozó vigyázó seregek felé ment, és ottan le is telepedett az ellenség. Következett nap fel kelvén nyugvó helyéből, meg támadta külső ör állóinkat, 's vissza is nyomta. Az erdőség miatt tellyességgel nem lehetett ágyúira tsapni, és fel tett szándékát meg akadályoztatni. Melly miatt kemény ágyú lövöldözés vólt mind a' két részről; még is mindazáltal bátor sokkal több ágyúi vóltak is a' Frantziáknak, még is el nem érhatték végeket, sőt inkább seregünknek jobb szárnya és közepe által vissza szorítottak, és 12 ágyúikat el vesztették. Ellenben seregeinknek bal szárnya kéntelenitetett egygy kevés hátrálni; minekutánna mindazáltal *Stein* regementéből való fő Strázsamester *Neszlinger* tulaj-

don batallionnyával segítségére ment volna, ez is vissza verte őket, 's előbbi helyeket vissza vette. Eggynehány száz emberünknel több el nem veszett. Seregeinknek jobb szárnya által szerzetett győzedelmet leginkább Gr. *Bellegarde* Gra. Májornak B. *Rouvroy* ártilleria Obesternek, Gr. *Klerfé* hadi tármesternek, és *Schmidt* Obesternek lehet köszönnünk. *Tertzi* F. M. Lajtinánt seregeink bal szárnyának kormányozója, mind *Stein* batallionnyát, mind annak tulajdonosát *Nejlinger* fő Strazsamestert igen díjséri.

Octob. 16-dik napját ismét seregeinkre mentek a' Frantziák, még pedig sokkal nagyobb számmal, mint annakeelőtte való napon: még is mindazáltal sok, és hosszas ágyúzásaik után is ki nem mozdíthatták seregeinknek jobb szárnyát és közepét. Eilenben bal szárnyát úgy annyira meg nyomták, hogy kéntelenek voltak seregeink, a' tsatát követett éjjel, a' *Sambre* vizén által jönni, 's annak innekő partján táborba szállni.

Brüsszelből Oct. 18 dik napján illetén tudósítások érkeztek hozzánk: 1. Hogy az előtt harmad nappal *Mobüztöl* nem mellze meg támadták a' Frantziák az Hollandusokat, de a' kik oly vitézi módon viselték magokat, hogy az elienségnek hátrálni kellett. Eggy nagy tapasztalású Cs. K. Generá, a' ki tulajdon szemével látta ezen tsatát, így szóllott az Hollandus katonák felől: *úgy védelmezték magokat, mint a' magyar granatérosok.* Betsület e' tinéktek, még pedig nem kicsiny vitéz magyar hazánkfiai! — Mennyi veztesége lett légyen, mind a' Hollandusoknak, mind a' Frantziáknak, nem tudatik. 2. Ugyan onnan az az, *Brüsszelből* vettünk eggy későbbi tudósítást, melyből azt olvassuk, hogy Octob. 16-ik és 17 ik napjain igen nagy erővel mentenek *Klerfé* eileen a' Frantziák, és hogy hosszas és véres tsalazások után, a' következő veszedelemnek el távoztására, a' nevezett Cs. K. hadi vezér, *Mobüzt* ostromlását félbe szakasztván, egéls seregével

égyetemben vizsgálta vonta magát a' *Sambre* vizen.

Lauterburgból a' *Rajna* mellől az a' hír érkeze hozzánk leg közelebb, hogy ezen Frantzia városnak kormányozóját, azzal vádolván a' N. Gyűlésnek biztosai, hogy ő hazáját el árulta, és a' Cs. K. seregek a' *Rajna*n lett által meneteleknek meg akadályoztatására illendő rendelkezéseket nem tett volna, meg fogatták, és mint rabot két postilion kezébe adván, olly véggel, hogy ötet *Párisba* vinnék, azonban egynéhány óra múlván vizsgálta térvén üres kézzel a' postilionok, azzal menették magokat, hogy a' nevezett Generál körmök között ki szabadult, 's bátorságosabb helyre ment. *Lauterburg* városa *Reinzábernel* és 18 faluval egygyütt ennekelőtte a' *Spirai* püspökséghez tartozott, és csak a' múlt században, úgy mint 1697 dik elztendőben, a' *Rysvicki* békességben engedtetett Frantzia Országának. Most már mind ez, mind más alsó *Alsátziai* helységek, meg vétetvén Gr. *Wurmser* Generál által, vissza adattattak a' *Spirai* püspöknek, kinek hívségére mind az oda való elő járók, mind a' lakosok meg eskettettek, és az előbbi constitutió is egészlen fel állitatott ottan.

Frankfurtban Oct. 22-dik napján költ levél által tudósítatunk, hogy az *Weisenburgi* és *Lauterburgi* lineákból ki üzerttetett Frantzia seregeknek egy része, mintegy 10000 főből álló, minden fegyver nélkül *Strafszburg* alá futott volna, a' melly előtt mindazáltal a' városnak kapui bé zárattatván, kéntelenek az égnek tsupa kárpintya alatt éhen tsikorogni. A' mint iratik, szakadás támadt a' lakosok közt, égyik része még most is a' Frantzia szabadságnak üres árnyékához kapdos; a' másik pedig nyúghatatlansággal várja, édes anyja kebelébe, a' Német Birodalomuk égyességébe való bé iktattatását, 's örvendez, hogy Gróf *Wurmser* kedves hazájok fia

Schiltingheimhoz, három fertály órányira *Straßburg*hoz érkezett vitéz seregeivel.

Egy szép anecdotát olvasunk a' többi közt a' *Weisenburgi* lineáknak, Octob. 13-dik napján lett által törettetéséről. Minekutánna hozzá fogtak volna a' Cs. K. seregek a' viadathoz, ekként kiáltoztak a' Frantziák: *Vive la nation!* az az: *Éllyen a' nemzet!* a' Cs. K. vitézek pedig, még a' Török háborúban tanúlt szavokkal: *Allah!* *Alláh!* melly Török nyelven annyit teszen mint *Isten*. Végtére az *Austriacusok*nak éles fegyverek forogván a' Frantziáknak nyakaik körül, így kiáltoztak: *Grace! Grace!* az az, kégyelmet, kegyelmet! de hijjába pengett szájaikon a' *Grace*, a' tűzben lévő Császári Királyi vitézek, 's kiváltképpen a' zsiros szájú magyar gyalogok nem értették a' Frantziáknak esedező belzédeket, hanem valakit elől utól értek, minden irgalom nélkül által döfölték puskáiknak végén lévő bajonétákkal.

Úgy hallatik, hogy már most *Kolmár* alatt sántzollyák bé magokat a' Frantziák, holott két órányira tartó erdő nagyon a' város előtt. — *Kolmár* ennekelőtte egygy vólt azok közzül a' tiz *Imperialis* városok közzül, a' mellyek a' *Hagenau* *Advocatia*, avagy *Praefectura* alatt vóltanak, és a' múlt században, az az, 1697 esztendőben kaptsojtattak a' Frantzia koronához.

Hágából hozzánk érkezett hírek szerént, ennekelőtte 5 hetekkel keménnyen dolgoztak a' Frantziák a' békesség helyre állatásán, és biztosokat is küldött, a' közönséges jóra vigyázó commissió *Koburg* hertzeghez. De mivel a' fel tételek ellenkeztek a' szövetséges hatalmasságoknak fel tett tzellyáikkal, füstbe ment a' dolog. *Koburg* hertzeg fegyver szünéssel kínálta őket meg, úgy mindazáltal, hogy minekelőtte alkuba botsákozának velek a' szövetséges hatalmasságok, min-

den erősségeiket bortsássák által zálogúl, másként semmi bizodalom nem lehetne mostani kórmányozó székekhez. Nem kevesen találattak a' N. Gyűlés tagjai között, a' kik nem idegenkedtek e' fel tételtől; hanem *Dünkerkát* tellyességgel nem akarták az Anglusoknak által bortsátani.

Magok részéről arra kötelezték magokat a' Frantziák, hogy minden hadi költségeiket, vagy kéz pénzét, vagy néhány tartományokkal ki fogják fizetni a' szövetséges Fejedelmeknek.

Spanyól Ország.

A' Frantziák ellen, küldetett Spanyol seregeknek öregbitésekre 60000 rekrutát parantsolt a' király ki állitatni, kiket mentől serényebben és hamarabb lehet, ki kell készíteni, 's útnak indítani, A' Spanyol seregekkel fogják a' Portugalliai segítő seregek is magokat öszve kapsolni. Noha egész Sz. Mihály haván által viaskodott a' Spanyol sereg a' Frantziákkal, de mivel sem egyik, sem másik részre nem hajlott a' szerenise, izükségtelennek tartotta a' *Madridi* udvar azon bizonytalan viakodásokat közönségessé tenni.

Frantzia Ország.

Minekutánna *Lyon* városának, lakosai nemcsak a' patriota seregeknek ágyú tüzei, hanem az éhség által is keményen szorongattattak volna, Octob. 8-ik napján 32 személyt küldöttek ki a' polgári előjárók között *Doppet* Frantzia Generálhoz, olly fel tétellel, hogy capituláció mellett készek mind magokat, mind városokat feladni. A' capitulációnak pontyai ezek vóltnak: 1. Hogy örökös feledékenységbe mennyen tselekedetek. — 2. Hogy a' városban kórmányozó Generálisoknak, tizteknek, és minden Rojalistáknak szabad legyen minden ingó bingó jószágoknak hátra hagyásával, bátorságos őrizet alatt Helvétziába menni. — 3. Hogy a' *Lyonbeliek* 10 millió livrát fognak az okoztatott költségnek

ki pótolására fizetni, úgy mindazáltal, hogy minden lakosnak birtoka sértetlenül maradjon. — 4. Hogy ők, t. i. a' Lyonbeliek, mind addig, míg a' hadakozásnak vége nem lejend, 6000 gárdistát fognak tulajdon költségeiken tartani, a' kiket oda küldheti a' N. Gyűlés a' hová teltzeni fog. 5. Hogy minden következő szerentsélességnek el távoztatására, az ostromló patriota seregek között 1000 több bé ne mennyen a' városba. Ezen capitulációt nemcsak el fogadták, hanem kezek írása által is meg erősítették *Doppet* Generál, és a' N. Gyűlésnek biztosai. De allig foglalták el a' kapukat, midőn immár 20 ezer nadrágtalanok a' városba bé rohanván, a' házakat fel dúlták, sok férfiakat, asszonyokat, és gyermekeket minden irgalom nélkül meg ölték, a' Rojalisták után, a' kik a' Helvétziai kapun ki mentenek, utánok eredtek, és mindnyájokat levagdalták, úgy annyira, hogy 10 ezer embernél több ölettetett meg a' *Lyonbeliek* között, 7000 pedig tömlőzökre hányatott.

Tudtára adatván e' dolog a' N. Gyűlésnek, következő végzéseket hozott *Lyon* városától:

1. Hogy eggy 5 személyből álló rendkívül való commissió rendeltessen ki a' *Lyonbeli* contrarrevolúcióistáknak, a' hadi törvény szeréat, minden halasztás nélkül való meg büntelésekre.
2. Minden fegyver vétetessen el a' *Lyonbeliektől*, és rész szerént a' *Lyonbeli* jó patriotáknak, rész szerént a' köz társaság védeimezőinek olztogattasson ki. —
3. Egész *Lyon* városa roptasson le, a' gazdagoknak hajlékaik szaggattassanak le, és a' szegényeknek, meg öletett és ki üzetett patriotáknak hajlékaikon, és a' felebaráti szeretetre, és az ifjúságnak nevelésére rendeltetett házakon kívül, semmi épületek meg ne hagyattassanak. —
4. Hogy *Lyon* városának neve örökre töröltessen ki a' *Frantzia* republica városainak listáimából, és a' meg maradó házak 's épületek, az ezután építetendő hajlékokkal eggyütt *Willeaffranchie*, az az meg szabadított városnak ne-

veztesen. — 5. Hogy *Lyon* városának maradványai felett egy őzlop emeltesen fel, és ezen városbeli Rojalisták gonofságoknak és büntetéseknak, a' következő maradékoknak, következő felül irással adattasson tudtokra: *Lyon hadakozott a' szabadság ellen; Lyon nincs többé. A' Frantzia égyetlen eggy, és fel őszthatatlan közönséges társuságnak 2-dik ősztendőjében, az első hónapnak 18 dik napján.* — 6. Hogy a' népnek képviselői azonnal biztosokat nevezzenek ki, a' gazdagok, és contra-revolucionálisták birtokaiknak fei jegyzésekre, hogy ekképen rendelést tessen a' N. Gyűlés a' patriotáknak szereztetett kárnak vissza pótolására. 7. és utólyára: Hogy ez a' végezés mind a' napnyúgoti, mind az északi Frantzia táborokhoz rendkívül való követek által küldetessen meg.

Nem keresztény, de barbarus nemzethez sem illene illy kegyetlen végezés, és tselekedet. De még ennél is kegyetlenebb, és a' Frantzia nemzetnek örökös gyalázattára szolgáló végezés vala az, melly szerént a' szerentsétlen XVI. *Lajosnak* szerentsétlen özvegye, *Mária Antonia*, Austriának fő hertzeg asszonya, b. e. kedves anyánknak *Mária Theresiának* leg szebb 's leg kedvesebb leánya múlt hónapnak 16-ik napján, a' leg gyalázatosabb halál nemével ki végeztetett e' világból. Már múlt postával tudtukra vala minékünk ez a' szomorú történet; de mivel előre láttuk azt, hogy nemtsak a' Fels. Austriai háznak, hanem égyfzersmind b. e. édes anyánknak, *Mária Theresiának* tsendesen nyugvó hamvait tisztelő, 's minden maradékait rendkívül szerető Magyar nemzetünknek szívében is gyógyithatatlan sebet fog ejteni: nem akartunk elsők lenni annak közönségessé tételében. Mivel már most a' *Bétsi* udvari újság levelek sem titkollyák azt többé, tellyes meg illetődéssel jelentyük — hogy *Mária Antonia* — XVI. *Lajosnak* özvegye — Frantzia Országának volt királynéja — kedves királyunk elhunyt édes atyának testvér húgja — *Mária The-*

résidnak szerelmetes leánya — volt — de többé niutsen — az emberi elmének leg átkozottabb tá-lálmánya — a' *Gvillotine* — két felé szakasztot-ta *Nestori* kort érdemlett betses életének arany fonalat. — Lehetetlen hogy a' kiben az emberi érzékenységnak leg kisebb maradványa is va-gyon, meg ne indulíyon e' szerentsétlen Fejedelem aszizonynak gyalázatos halálán. Minekutánna minden ki gondolható bosszúsággal és szomorú-sággal illeték volna ötet a' pártos Frantziáknak érzékenytelen előjárói, mint valamely közönsé-ges gonosz tévőt, elsőben a' *Conciergerie* nevű fog házba zárták, végtére a' vért szomjuhozó ítélő széknek adták által, melly ötet, sok hamis, és a' józan okoskodással is ellenkező vádokkal-vádol-ván, mellyekre még tsak felelni is alacsony-ság-nak lenni tartotta a' nagy születésű és gondolko-dású aszizony, Oct. 14 ik napján törvénybe idézte, 16-dik napján reggel 4 órakor halálra szen-tentíázta, 's dél előtt 11 órakor meg is fosztotta életétől. Egyébb nem enyhítheti ezen szerentsét-len Fejedelem aszizonynak gyalzos halálán busla-kodó szíveknek bánattyát ez eggy gondolnál, hogy az ő sok szenvedéseinek immár vége va-gyon, és hogy gyilkosai, ezek a' minden érzé-kenység nélkül való, nem emberi, hanem tig-ris emlőkön neveltetett emberek el vesztették azt a' drága zálogot, melly által a' méltó bosszú ál-lástól eddig is megtartóztattak a' szövetséges ha-talmasságok.

Eppen most olvassuk eggy közönséges levél-ből, hogy *Strafsburg* városa deputatiót küldött volna *Hagenauba Gr. Wurmser* Generálhoz, kéts-tség kívül önként fel fogják az égyesült seregek előtt kapukat nyitni, 's ki terjesztett kezekkel fogadni, sok virtusokkal tündöklő hazájok fiát, a' ki is Octobernek 20-dik napját követett éjjel *Fendheimi* tulajdon örökségében *Strafsburgtól* más-fél órányira hált.

Magyar Ország.

Komárom Vármegyében. Leg közelebb múlt Octobernek 19-dik napján végzette el világi be-
tses pályafutását Fő Tiszt. *Halász József* Úr, a'
Kotsi Ref. Ekklésiának hiv lelki Páfztorá, és a' Du-
nán túl lévő Reformáta Megyéknek nagy érdemű
Superintendense, a' kit valamint élteben minde-
nek, a' kik a' meg hóltat közelebbtől ismérték, 's
érdemeit tudták, illendőképpen tisztelték, és be-
tsülték: úgy mostan mélyszéges szívbéli fájdalom-
mal, és keserves könyhúllatásokkal köveiték sir-
jához. — Ennek a' nagy érdemű és tudományú
férfiúnak tiszteletére, *Rév-Komáromban* egy ér-
demes, és jó barátunk, *D. M.* eggynehány szép
verseket irt, mellyek méltók, hogy a' két Ma-
gyar Hazában, újság leveleink által közönsége-
sekké tétessenek. Uj / Central University Library Cluj

Jaj éltünk melly változandó
Sors alá van vettette,
Minden pertz halált hozandó,
'S léfzünk el temettette:
Midőn szívünket hizlaljuk
Nestori eíztendőkkel;
Tsak futó árnyékkal tsaljuk
Le folyt kevés időekkel.
Akár merre e' térségen
Tekints, minden romlandó,
Bár lakjon is az az égen,
De tsak ugyan múlandó.
Mint a' folyó vizek mennek.
Szüntelen egytűnés után,
Az órák is nem pihennek,
Járnak a' magok után:
Ugy éltünknek is fonala
Rövid orsón fonatik,
Allig derül ki hajnala,
Már gyállzal bé vonatik.
A' nap is szép sugárait
Ha most a' földre veti:

De érvén vég határait,
 Rút homályba temeti.
 Most felső Pannóniának
 Egy fényes napja le ment,
 A' melly drága Oviának
 Sugárai jártak fent.
Halász József püspök széke
 Itt üressen maradott,
 Ezen Megye fenyítéke
 Immár másra hagyatott.
 E' most folyó Octobernek
 Tíz 's kilentzedik napján,
 Fájdalmára sok embernek,
 Ezen Krisztus fő papján
 Az halál győzedelmet vett,
 'S bé szállitá sírjába.
 Nagy püspök falatot evett,
 Elég e' mostanába.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De hát már mindenestől e'
 Te halál el ragadod?
 Nem rettentél é meg. tőle,
 'S többé vissza sem adod?
 Engedj! mert nints itt hatalmad,
 A' virtust nem bánthatod,
 Abban nem olly nagy jutalmad,
 Hogy testét el ronthatod:
 Bár hamuvá tedd egésszen,
 De virtusa tűzésnek
 Világa örökös létszen,
 Nem árthatfz erejének.
 Jaj! el húnyt egy nagy Apollónk,
 Nosza Múzsák tábora
 Hüllyon ezért ki örállónk
 Vólt, szemetek zápora!